

A dramatic, low-key photograph of a circus acrobat performing a high kick on a horse. The acrobat is silhouetted against a dark background, with a bright light source from the side creating a strong rim light on their back and the horse's mane. The horse is in motion, its legs tucked. In the foreground, a matchbox is visible, slightly out of focus, with the word 'EINVOX' printed on it. The overall mood is one of intense action and theatricality.

Joel Elstelä

WSOY

**SIRKUS-
LEIJONAN
MIELI**

Joel Elstelä

**SIRKUS -
LEIJONAN
MIELI**

ROMAANI

**WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI**

© JOEL ELSTELÄ JA WSOY 2021

ISBN 978-951-0-46844-9

PAINETTU EU:SSA

BERLIINI

Perjantai, lauantai ja sunnuntai

24.-26.5.1940

ENSIMMÄINEN LUKU: KIRJE

Näkevätkö vanhat sirkusleijonat unia metsästyksestä?

Sirkustirehtööri Egon Heuchler nojaa kätensä leijonahäkin ruosteen ruskettamiin kaltereihin. Vanha leijona nukkuu kyljellään kaltereitten toisella puolella. Leijonan turkki on kuin hamppua, harja suttuinen ja kiilloton.

Kaltereissa on kyltti ”GEFÄRLICH!” – vaarallinen. Punaiset kirjaimet ovat aikoinaan hehkuneet kirkkaina valkealla pohjalla – nyt puna on vaalentunut ja valkoinen muuttunut harmaaksi. *Minun poskieni ja ohimohiusteni värit*, Egon ajattelee. *Etkä sinä vaarallinen ole. Hyvä kun jaksat herätä syömään ja kömmeltää näytöksiin vanhoin tassuin*. Häkin nurkassa lojuu emalinen, valkea vati: vanhuksen ruokakuppi. Ruostunut niiltä kohdin, mistä emali on rapautunut ajan kynnen raapaisuja. Vihannekset on siitä popsittu, raaka liha jäänyt syömättä. Kärpäset pörräävät lihanpalojen ympärillä. *Toukokuun loppu. Hyönteisten heräämisaika. Sirkuskärpäset tosin ovat elossa vuodet läpeensä*.

Zircco Fantastico on hiljentynyt iltanäytöksen päätyttyä. Kolea iltatuuli heiluttaa eläinteltan lievettä. Kaksi ponia potkii varovasti pilttuunsa huteria lautaseiniä teltan suuaukon lähellä heinäpaalien takana. Ne odottavat harjausta ja apetta. Leijona röyhtäilee unissaan. Kellastunut

kulmahammas paljastuu paksun, mustan, kuivan huulen alta. *Hampaaton sinä kohta olet*, Egon ajattelee. *Enää vain närästys saa sinut irvistelemään. Niin, ja piiskansiiman terävä paukahdus näytöksessä. Juoppo eläintenkesyttäjä ei ole kuitenkaan vuosiin hennonnut osua sinuun kuluneeksi hapertuneella nahkavitsallaan.*

Leijonan silmät liikkuvat luomien alla.

Näkevätkö vanhat sirkusleijonat unia metsästyksestä? Savanneista? Säikähtäneen gasellin jalan lyönnistä ja takaa-ajon hurmioituneesta humalasta?

Egon ojentaa kätensä kaltereitten välistä leijonan vatsalle. *Meillä molemmilla on liiakiloja*, hän ajattelee. *Me molemmat olemme vanhoja ja ajan tukistamia.* Hän huomaa yllättäen, kuinka rispaantunut hänen punaisen esiintymistakkinsa hihansuu on. Areenan valonheitinten loisteessa rispaantumia, kulumia, kolhuja ja lommoja ei huomaa. Ei uurteita otsassa, pusseja silmien alla, vahan eltaantuneisuutta kiekurapäisissä, hiukan liian leveissä tekoviiksissä. Kaksoisleuka ja sormien vapinakin katoaa jonnekin, missä todellisuus lymyää esityksen mittaisen lyhyen, ailahtavan hetken. Mutta varmuuden vuoksi meikki peittää, sminkki piilottaa ja snapsi ennen esitystä rauhoittaa kädet ja sielun.

Minä en näe enää unia, hän ajattelee silittäessään leijonan turkkia. *Ennen minun unimaailmani oli runsas, värejä, kuvia, iloakin täynnä. Nyt harvakseltaan esiin luiskahtavat uninäyt ovat upottavan pimeitä pikisammioita.*

Hän sulkee silmänsä ja kuuntelee leijonan hengitystä. Kohta hän hengittää uupuneen eläimen kanssa samaan tahtiin. Hän ei halua lähteä leijonahäkin luota, sillä silloin hän joutuisi menemään asuinvankkuriinsa ja siellä on kirje odottamassa.

Hän avaa silmänsä.

Ajatus kirjeestä pistelee hänen sisällään viiltävinä säikeinä, sillä kirjekuoren yläkulmaan on painettu musta kotka, joka puristaa kirveltävän tiukasti kynsillään tuttua symbolia.

Kuoreen on nakutettu hänen tittelinsä ja nimensä. ”*Herr Direktor Egon Heuchler.*” Ja osoitteeksi pelkästään: ”*Zircco Fantastico.*” Leijonahäkin luona tekoviiksineen Egon on kuitenkin vielä etu- ja sukunimetön ”*herra sirkustirehtööri*”. Hänen ei vielä tarvitse – maskeerattuna, punaisessa takissaan ja kuluneissa saappaissaan – olla tuon kirjeen vastaanottaja ”*herr Egon Heuchler*”.

Ei vielä, hän ajattelee. Minä venytän tätä hetkeä.

Hän painaa kämmenensä uudelleen leijonan kylkeen. Sydän. Sen rauhoittava syke. Hänen oma sydämensä ottaa mallia ja alkaa sykkiä tasaisesti.

Minä en näe enää unia. Näetkö sinä?

Hän kuulee, kuinka nuoret intialaispojat Ranbir ja Mitul availevat miehenkorkeisten heinäpaalipinojen takana ponien pilttuun säppejä. Pojat kiistelevät jostain omalla kielellään. Vaikka sanoja ei ymmärrä, äänensävyistä tietää, että kyseessä on vain nahistelu – ei kunnan riita, ei edes tora. Ponit inahtelevat innostuneina. Kohta niitten hampaitten rouske alkaa kuulua. *Kauraa liian vähän, Egon tietää. Kuivaa heinää seassa, ehkä myös joltain leipurilta saatuja leivänkannikoita; kovia kuin pilttuun nurkassa roikkuvat suolakivet.*

Hän kaivaa povitaskustaan taskumatini. Sitä hän ei ole vielä joutunut myymään. *Vasta viime hädässä. Ehkä.* Sen kylkeen on kaiverrettu hänen isänsä nimikirjaimet. Muuta arvokasta vanhasta johtajasta ei oikeastaan olekaan jäljellä.

Huolella suunnitellut ohjelmanumerot, jokunen kehystetty valokuva asuinvankkurin seinännurkassa (siellä minne valo ei aivan yllä) taskumatti, tupakansytytin, kultaiset kalvosinnapit ja norsunluinen tupakkaholkki. Egon kohottaa taskumatin huulilleen. Vahva viina turruttaa suun ja kiemurtaa lämpimänä kurkkuun. Vasta sitten tulee halpa, hiukan öljyinen maku.

Hän ei yleensä juo paljoa esitysten jälkeen, mutta tulevat hetket hermostuttavat häntä. *Kirjeen käskyt, vaatimukset...* Hän rypistää otsaansa ja juo vielä toisen suullisen, nielaisee sen vaikeasti ja katsoo halpaa rannekelloaan. Jo kohta seitsemän. *Hiukan yli tunti enää kirjeen ilmoittamaan määräaikaan.*

Hän työntää taskumatin poveensa ja astuu ulos teltasta nyökättyään intialaispojille. Nämä nauravat valkoisin hampain ja sanovat jotain hindiksi, katsovat toisiaan ja nauravat uudelleen. Egon hymähtää. *Luultavasti ystävällinen pikku pilkka, jollaista kymmenen- ja kaksitoistavuotiailta voi odottaa. Merkki lapsen suopeudesta.*

Ulkona tuuli hulmuttaa sirkusteltan viiriä. Teltan paksu, kulunut ja sieltä täältä paikkailtu harmaantumma kangas liikahtelee kuin suuri eläin hengittäisi. Etäältä kuuluu Berliinin keskustan sykkeinen, taukoamaton mutina. Sirkusaukeaa ympäröivän puiston pyökkien ja hevoskastanjapuitten tuoksuun sekoittuu katujen mukulakivien ja pakokaasun häive. Egon askeltaa päättäväisesti asuinvankkureitten lomitse. Ohimennen hän huomaa, kuinka keski-ian aikaa sitten ylittänyt, ontuva eläintenkesyttäjä kulkee aavistuksen haparoivin, lyhyin, mutta kiirehtivin askelin etäämmällä Zircco Fantasticon pimentyneelle portille. *Herr Horst.* Ukko on kuulunut kalustoon niin

pitkään kuin Egon muistaa. Vanhan johtajan kapakkalöytö Hampurista tai jostain muualta Saksan pohjoisosasta. Mies on ohutluinen ja kulmikas. Kuin tuulen kuivattama. *Menossa epäilemättä läheiseen kapakkaan tai krouviin.* Hän on kietonut paksun villahuivin ohuen kaulansa ympärille. Se on ainoa lämmin vaate, joka hänellä on yllään. Harmaa, nuhrainen pikkutakki ei sovi viilenevään iltaan, vaan on enemmänkin kesävaate, samoin tummat, liian isot housut. Ajan rypistämien mustien saappaitten kärjet ovat pahasti kuluneet. Egon häpeää ja tuntee syyllisyyttä. Hän ei ole moneen kuukauteen pystynyt maksamaan alaisilleen palkkaa. Kassaan tulleet killingit ovat menneet henkilökunnan ja eläinten ruokkimiseen, sirkuksen vuokra-alueen maksamiseen (*suurkaupungit eivät suinkaan anna sirkuksien pystytellä teltoja ja myyntikojuja ilmaiseksi*) sekä ainoan, ison generaattoriin huoltamiseen ja siihen tarvittavan polttoaineen hankkimiseen. Monia muitakin juoksevia menoja on ollut.

Hän nopeuttaa askeliaan ja ohittaa parrakkaan naisen, neiti Veronica Elmhoffin asuinvankkurin. Tuo esseniläinen, keski-ikäinen nainen on karkäs kysymään silmät vaativina suitsinrenkaina ja kauniit, mutta karvaiset kasvot tulistuneina palkkansa perään. Siksi Egon on tyytyväinen, ettei nainen istu tapansa mukaan vankkurinsa portailla tupakoimassa, vaan on vetänyt ovensa ja ikkunansa tiukasti kiinni.

Hän pujottelee asuinvankkureitten välitse väistellen kumolleen kellahtaneita tynnyreitä ja teltan paalujen juntaamiseen tarvittavia lekoja, virattomiksi unohtuneita vanerilaatikoita ja raskaita köysivyyhtejä. Italialaisen tenorin, signor Paolo Traballanten asuinvankkurin

ikkunanraosta leijuu makea suitsukkeen ja parfyymien tuoksu. Mies hyräilee Verdiä. Egon hymyilee kuullessaan tenorin puhtaan, hiljaisen äänen. Turkkilaisen meedio Kiral Guneshin asuinvankkurin hän ohittaa nopeasti. Tuo tummakulmainen mies saa Egonin sisään synkeän, pahoja enteilevän möhkäleen. Mies tuntuu katsovan liian syvälle sieluun ja tietävän turhan paljon pelkällä silmäyksellä. Mutta sirkusyleisö rakastaa häntä ja jonottaa hänen kojuunsa ennen esityksiä ja niitten jälkeen päästäkseen vilkaisuun tulevaisuuteensa.

Egon ohittaa nopeasti myös muitten sirkuslaisten asuinvankkurit. *Nämä minun poikkeukselliset ihmiseni*, hän ajattelee jatkaessaan tiukoin kantapäin menoaan. *Toivottavasti pystyn pitämään heidät turvassa. Toivottavasti kirje ei liity heihin mitenkään.*

Hänen sisintään kylmää ajatella, mitä joillekin muille poikkeuksellisille ihmisille on tapahtunut viimeisten vuosien aikana. Sirkus henkilökuntineen on kuitenkin jostain kohtalon oikusta tai taivaan armosta ollut pahimpien levottomuuksien aikoina aina joko siirtymässä yhdestä esiintymispaikasta toiseen tai muutoin syrjässä kiihtyneen kansan kuohuista.

Hän pääsee asuinvankkurisokkelosta sirkusteltan taakse, pienen, metsään rajoittuvan aukean reunalle. Aukean toisella laidalla seisoo madame Anastasia Zilevskan, kissanaisen asuinvankkuri. Paksu pakokaasun ja öljyn tuoksu leviää sirkusteltan vieressä olevasta generaattori-vaunusta. Ruohoaukealle astuessaan Egon kuuntelee vaistomaisesti käykö generaattori tasaisesti vai kuuluuko siitä ylimääräistä nakutusta tai muita ikälopun masiinan kuolemaa enteileviä ääniä.

Hän hymyilee tahtomattaan lähestyessään kissanaisen asuinvankkuria. Hermostuneisuuskin lehyyää aavistuksen etäämmälle. *Madame Anastasia Zilevska*, hän ajattelee hitaasti. *Ei – ei madame sittenkään*. Lämmin aalto kulkee hänen lävitseen. *Mademoiselle hän on. Ei madame millään muotoa*.

Egon kohottaa kätensä koputtaakseen asuinvankkurin oveen, mutta ovi keinahtaa auki ennen kuin rystynen tapaa puunsyyt.

– Herr direktor, kissanainen sanoo hymyillen toisella suupielellään. Hän on ylväs, suoraselkäinen ja hillitty, Egonia joitain vuosia nuorempi, kaunis nainen, joka on kouluttanut kuusitoista kissaansa tekemään mitä uskomattomimpia plastisia taidonnäytteitä sirkusareenalla. Hän on kertonut olevansa kotoisin Venäjältä ja paenneensa valankumouksen aikaan bolshevikkien vainoja ja terroria rahattomana ja orpona mukanaan ainoastaan nykyisten kissojensa isovanhemmat. Egonin isä on heti ensitapaamisella, liki parikymmentä vuotta sitten palkannut hänet Zircco Fantasticoon. Egon epäilee isänsä olleen hieman ihastunut tuolloin hyvin nuoreen kissanaiseen.

Kissanainen tönäisee pitkin, siroin sormin oven kokonaan auki. Hänen olkapäällään istuu paahdettujen kastanjoitten värinen kissa. Se tuijottaa Egonia ilmeettömästi. Kissanainen hyväilee sen päätä ohimennen puolihuolimattomasti. – Sasha ilmoitti teidän tulostanne jo hyvissä ajoin, mutta osasin kyllä odottaa käyntiänne, herr direktor. Kituliaan kassan pfenningien laskenta ja saaliin kirjaaminen ylös. Vai kuinka?

– Aivan, Egon sanoo. Asuinvankkurissa tuoksuvat suitsukkeet, palavien katajanneulasten aromittamat

savukkeet ja ohuen epämääräisesti jasmiininen hajuvesi. Kolme öljylamppua valaisee pientä työpöytää ja osittain syvänpunaisilla verhoilla eristettyä keittokomeroa. Pöydän takana on tummapuinen, sinertävänharmaalla samettikan-kaalla päällystetty divaani, jonka vierellä seisovalla, siro-jalkaisella pikkupöydällä olevassa tuhkakupissa hehkuu puoliksi poltettu, itse kääritty savuke. Sen vieressä loikoilee avoin, väärinpäin käännetty kirja – *An die Wand zu kleben, Johannes R. Becherin runoja*, Egon huomaa ohimennen – ja seinään nojaa puukoppainen, pieniäänitorvinen gramofoni. Gramofonin vieressä on eebenpuinen lipasto, jonka laatikot on vedetty auki. Jokaisessa laatikossa makoilee sisääntulijaa silmäilevä kissa. Muutaman kissan hännän-pää vipattaa kuin ärtynyt käärme. Kapeaa vuodetta peittää karmiininpunainen peitto, jonka keskellä loikoilee vaalea, lähes harmaa, mustakasvoinen siamilaiskissa.

Kissanainen menee kirjoituspöytänsä ääreen ja avaa tilikirjan. Sen vierellä on vihertävämetallinen, matala, mutta raskas kassalipas. *Tyhjää miltei täynnä*, Egon arvaa.

– Haluatteko teetä, herr direktor? Laitoin aivan vasta vettä samovaariin lämpiämään. Uskoisin, että se on nyt juuri sopivaa, kissanainen sanoo. Hänen olkapäällään tasapainoillut kissa hypähtää ilmaa kevyemmin Egonin syliin. Kissanainen hymyilee. Hämärä valaistus saa hänen kasvonsa näyttämään jalomuotoiselta, varjojen hunnuttamalta veistokselta.

– Ei kiitos, Egon mutisee. Kissanaisen hymy nostaa lämpöisen kihelmöinnin hänen vatsanpohjaansa. Se nolottaa. Kissa hänen sylissään tuijottaa suoraan silmiin. Sen tassut painavat untuvanpehmeinä hänen reisiään, mikä pahentaa hänen kiusaantunutta oloaan.

– Tee tekisi teille hyvää, kissanainen sanoo arvioivasti.
– Te olette ollut kovin hermostunut viime aikoina. Olen ihmeteltyt, miksi?

– Hermostunutko? Ehkä niin, Egon vastaa epämääräisesti miettien samalla, kertoisiko kirjeestä kissanaiselle heti vai odottaisiko siihen asti, että kassa on laskettu. Hän tuntee olonsa hyvin kotoisaksi kissanaisen läheisyydessä. Luottavaiseksi ja rentoutuneeksi. Jo pitkään hänen on ollut hyvin helppo uskoutua kissanaiselle erilaatuisista, mieltään painaneista asioista. Kissanainen katsoo häntä odottavasti.

Egon huokaisee: – Katsokaas... minä sain erään kirjeen...

– Niin? kissanainen ääntää jatkoa odottaen. – Minkälaisen kirjeen?

Egon katsoo ajatuksen halkeamisen verran kestävän hetken suoraan kissanaisen silmiin. Ne ovat lempeät, ymmärtäväiset.

– Kutsun saapua Prinz Albrecht Straßelle tänä iltana kello kahdeksan, Egon sanoo vaikeasti. Kissanainen rypistää otsaansa. Kissa Egonin sylissä luimistaa korviaan. Se aistii tunnelman muutoksen.

– Miksi? kissanainen kysyy.

– Kirjeessä ei sanottu syytä.

– Mitä oletatte, herra direktor?

Egonin on pakko nousta seisomaan saadakseen hermostumisensa lievenemään. Hän ottaa taskumatin povi-taskustaan. Kissanainen ojentaa hänelle pienen, tuskin sormustinta suuremman kristallilasin ennen kuin hän ehtii nostaa taskumatin huulilleen. Lasi täyttyy piripintaan.

– En osaa olettaa mitään syytä kutsuun, hän sanoo.

– Oletteko te tehnyt jotain sellaista, mikä antaisi SS:lle tai

Gestapolle syyn kutsua teidät kuulusteltavaksi? kissanainen kysyy.

Nyt se on sanottu, Egon ajattelee. SS – Schutzstaffel, Gestapo – Geheime Staatspolizei, syy saapua kuulusteltavaksi Prinz Albrecht Straßelle, SS:n ja salaisen valtionpoliisin päämajaan.

Hän kääntyy katsomaan kissanaista. – En ole tehnyt mitään epäilyttävää! En ole kuin johtanut tätä veloissa piehtarovaa sirkusta, kärsinyt unettomuudesta ja masennuksesta ja... ja... En voi käsittää. Minä en ymmärrä...

– Rauhoittukaa, herr direktor.

Kissanainen painaa Egonin istumaan takaisin vuoteelle ja kastanjanvärinen kissa kiipeää nopeasti uudelleen hänen syliinsä. Se haluaa lohduttaa. Kissanainen istuu hänen viereensä, ottaa taskumatin hänen kädestään ja kaataa itselleen samoin kuin Egonille snapsin. – Jos te ette ole tehnyt mitään, ei ole syytä huoleen.

– Mutta Gestapo...

– Gestapo on poliisi siinä missä katuja partioivat virkapukuiset herratkin, kissanainen rauhoittelee, juo lasinsa tyhjäksi yhdellä kulauksella, hätkähtää ja kohottaa hämmentyneenä kaksi sormeaa huulilleen. – Kas, sepä oli... oudon makuista.

– Ja SS...

– SS on SS, kissanainen sanoo räpytellen kostuneita silmiään ja katsahtaa hieman epäuskoisena uudelleen pitelemäänsä pieneen lasiin. – Se on sotilasjärjestö ja käsittääkseni siinä on monen monta erilaista haaraa. Siellä käsitellään hyvin useita erilaisia asioita.

Egon juo oman snapsinsa ja laskee lasin gramofonin viereen. Levy on soinnut loppuun. Kissanainen laskee

kätensä hänen kädelleen. Iho on pehmeä kuin kissan antura. Egonin läpi kulkee kuuma huokaus. Hyvä, miellyttävä tunne.

– Jos poliisi todella olisi teidän perässänne jostain oudosta, käsittämättömästä syystä, olisivat he varmaankin hakeneet teidät aivan henkilökohtaisesti kuulusteltavaksi sellaisella rumalla autollaan. Uskon, että huolehditte turhaan. Toki noitten ikävien ihmisten luokse on varmasti varsin vastenmielistä mennä visiitille. Olen kuullut paljon tympeitä asioita Prinz Albrecht Straßen talosta. Aivan kuten varmaan tekin olette.

– Kyllä, Egon sanoo vaimeasti. Hän ei haluaisi liikahtaa minnekään kissanaisen vuoteelta. Sekunnin hänen mielessään käy mielipuolinen ajatus piiloutua vuoteen alle ja olla siellä niin pitkään, kunnes Zircco Fantastico puretaan ja kiertue lähtee siirtymään seuraavaan kaupunkiin. Kissa hänen sylissään kallistaa päätään kummastuneena ja naukaisee kysyvästi. Hän nostaa varovaisesti eläimen emäntänsä syliin, mutta ei saa noustua vuoteelta.

– Mehän olemme saaneet olla varsin rauhassa täällä vaatimattomassa sirkuksessaamme sen pikkumiehen raivolta, kissanainen sanoo puoliksi huvittuneena. – Tarkoitan siis valtakunnankansleria, herr Hitleriä. Hänen huomionsa keskittyy ilmeisesti edelleen bolshevikkien ja juutalaisten kansainväliseen salaliittoon. Siinä olen kyllä hänen kanssaan osittain samaa mieltä. Bolhevikit eivät kaihda mitään keinoja maailmanvallankumouksensa edistämiseksi. Juutalaisista en ole laisinkaan yhtä varma kuin hän. Katsokaahan...

Kissanainen osoittaa sirolla, punakyntisellä sormella työpöydän takareunalle asetettua pientä radiota. – Kävin

huvikseni ostamassa tuollaisen laitteen, sillä herra Göbbels on määrännyt noitten rahvaanradioitten hinnat siedettävän alhaisiksi. Tuo maksoi vain 35 valtakunnanmarkkaa. Tietysti ymmärrän, miksi hän haluaa jokaiselle oman radion. Siinähan kuuluu vain yksi kanava ja sen verran intohimoisesti se kummallinen, ontuva mies rakastaa omaa ääntään, että tarvitsee manialleen äänitorven. Olen kuunnellut sekä valtakunnankanslerin että herra Göbbelsin puheita suhteellisen tarkasti ja pannut huojentuneena merkille, että he eivät ilmeisesti ryhdy häiritsemään millään ikävillä tavoilla muita kuin juutalaista uskoa tunnustavia viihdetaitelijoita. Taiteilijat kun ovat kuulemma herra Göbbelsin sydäntä lähellä. Etenkin elokuvataiteesta hän on varsin innoissaan.

– Tiedän, Egon mutisee. Hän juo vielä suullisen taskumatista välittämättä siitä, että kissanainen ja tämän sylissä istuva kissa rypistävät toruvasti kulmakarvojaan.

– Vaikka luulenpa, että hänen kiintymyksensä viihdetaitelijoihin ja etenkin taiteilijattariin johtuu yksinkertaisesti hänen miehisisä vieteistään, kissanainen hymähtää. – Julkinen salaisuushan oli jokunen vuosi sitten herra propagandaministerin palava innostus siihen tšekkiläisnäyttelijätär Lída Baarováan. Annoin kertoa itselleni, että herra Göbbelsillä ja taiteilijatar Baarovalla oli ollut jopa pari vuotta kestänyt suhde. Kuuleman mukaan valtakunnankansleri oli puuttunut tiukasti asiaan ja käskenyt herra Göbbelsiä lopettamaan näyttelijätär-paran ahdistelun. Kas, meidän nykyiset hallitsijamme ovat kovin pikkutarkkoja puolueensa maineesta. Hyve, moraali, salskeus, pyhä äitiys ja niin edelleen. Kyllähän te tiedätte, herr direktor.

Egon nyökkää sanomatta mitään. Kissanainen taputtaa häntä käsivarrelle.

– Olkaa huoleti. Valtakunnankanslerilla ja hänen väelään on paljon muuta pohdittavaa kuin te tai me ja meidän vaatimaton sirkusmaailmamme. Varsinkin juuri nyt, kissanainen sanoo miettivästi. – Hän kun meni sotkemaan sotajoukkonsa tähän Ranskankin asiaan Tanskan ja Norjan ja ties minkä muun maan jälkeen. En ymmärrä, miksi ranskalaiset mukamas ampuivat kohti valtakunnankanslerin sotilaita ja radiopuheitten mukaan vielä aivan syyttä suotta. Ne ranskalaiset, jotka minä tunnen, ovat varsin rauhantahtoista väkeä. Paitsi juotuaan liikaa viiniä ja syötyään ylettömästi hanhenmaksaa. Silloin he alkavat huutaa ja riidellä. Ihan yllättäen. Ja tanssia pöydillä. Ja jokainen joka on joskus päissään tanssinut riidanhaluisena pöydällä syötyään ja juotuaan liikaa tietää, miten sellainen hulluttelu loppuu. Pää halki ja housut sotkussa. Ehkä valtakunnankanslerinkin tulisi muistaa se valloitushurmiossaan.

Egon ymmärtää, että puhumalla joutavuuksia ja arkipäiväisyyksiä kissanainen yrittää saada hänen olonsa paremmaksi. Hän on siitä kiitollinen ja hymyilee naiselle.

– Minun on mentävä, hän sanoo. Ja vihdoin hänen jalkansa tottelevat ja hän pääsee nousemaan vuoteelta. Kissanainen nousee myös.

– Muistakaa, herr direktor, hän sanoo. – Teillä tuskin on mitään hätää. Ja pitäkää myös mielessänne, että suurikin herra on kuolevainen. Valtakunnankansleri ei tunnu uskovan siihen vanhaan sanontaan, joka kehottaa ”memento mori”, mutta hänhän onkin varsin hullu, joskin hupaisa pikkuherra.

**SIRKUSKARAVAANI KULKEE
HALKI KOLMANNEN VALTAKUNNAN
VAIKKA KLOVNIN HYMY
KASVOILLAAN.**

EGON HEUCHLER on pyörittänyt ikänsä Zircco Fantasticoa, sirkusta, jonka kummaisista – kissanaisesta, maailman lihavimmasta miehestä, parrakkaasta naisesta, siamilaisista kaksosista ja kuolonhyppääjästä – on tullut omaa perhettä.

On kevät 1940 Berliinissä, ja kansallissosialistit kaappaavat sirkuksen. Alkaa kiertue, joka on vietävä päätökseen, vaikka Egon on menettänyt toivonsa kuin vanha sirkusleijona turkkinsa kiillon. Mutta kuilun partaallakin kaunis kissanainen herättelee tirehtöörin murheellista sydäntä ja sirkusväellä on käytössään hyppysellinen magiaa.

		
www.wsoy.fi	84.2	ISBN 978-951-0-46844-9